

Кадник

издање
шумадијске
епархије

1987

3

Гле, крстом дође радост свему свету!

Једна трећина годишњег круга је одређена, од стране Цркве, да нам помогне „да поново откријемо и окусијмо визију Новог живота”, да ћас припреми за Васкрс, Празник над празницима и Славље над слављима.

Приликом празновања Васкрса, ми не празнујемо само један историјски догађај, већ „светкујемо умртвуљење смрти, разорење ада, почетак другог — вечног живота“. Нови живот нам је засејао из Христовог гроба и нама је дат приликом нашег крштења. Зато, славећи Васкрс, сасвим слободно можемо да кажемо: „Христе, јуче сам с тобом сахрањен, данас устајем с тобом који си васкрсао. Јуче сам с тобом распет, ти ме, Спаситељу, прослави у своме царству“.

У току дуготрајне припреме, од оне недеље када је Закхеј, мали рас том, или велики духом, изразио жељу да види Исуса, па све до Велике,

благословене суботе, када је Бог почину од својих дела, учествовали смо у богослужењима, у току којих нас је Црква непрестано подсећала на пост, пропраћен добним делима, пост телесни и аскетски, молитву, покаяње и опраштање. Ово друго, пролећно, великопосно путовање Црква нам је олакшала изношењем Часног и животворног Крста, који нам је помогао да издржимо преостали ток поста и да му се о Великом петку поклонимо, „јер Крстом дође радост свему свету“.

ЛИТУРГИЈА ВЕЛИКЕ СУБОТЕ

На Велику суботу Литургија светога Василија Великог почиње доцније. Обично после подне, јер су стари хришћани време од Литургије до Васкрсења — јутрења првог дана Васкрса — проводили у храму и слушали Дела апостолска, која су се читала од почетка до краја.

Свештеници су још увек у црним одеждама, иако је служба полувајкарског карактера. Већ у почетку се чују васкрсне песме ненадмашног Светог Јована Дамаскина. Центар свега је Плаштаница, која нас подсећа да је Господ тога дана пребивао у гробу телом, а душом је био у аду. „У гробу телесно“ — говоримо на свакој Литургији — „У аду душом као Бог, у рају са разбојником, и на престолу био си, Христе, са Оцем и Духом, све испуњавајући, Неограничен“.

У овој краткој

црквеној песми, Православна црква исповеда своју веру у свударприсуност Божију.

Пред Плаштаницом ће се прочитати петнаест паримеја — одељака из Светог писма старог завета — чије читање траје равно један сат, како бисмо чули најважнија пророштва о понижењу Господа Исуса Христа поднетих за нас. Он је „понизио сјам себе поставши послушан до саме смрти, смрти крсне“, каже Свети апостол Павле.

После читања Апостола нећемо чути певање Алилуја, као на свакој другој Литургији, већ радосног стиха: Вајкарни Боже, суди земљи...! За време овога стиха ће се свештеник пресвући у беле одежде, јер су се на овој Литургији у старини крштавали они који су се током целог поста спремали за Свето просвећење — крштење, а пропис је Цркве да се Света тајна крштења врши увек у белим одеждама.

Један од најдирљивијих тренутака великосуботне Литургије је читање Еванђеља на самом Гробу. Свештеник, попут белог анђела, чита Еванђеље о јављању вакслог Господа женама мираносицама, прво њима, а потом апостолима, да би наградио њихову оданост. И данас су жене храбрије у исповедању вере. Васкарли Господ их поздравља речима: „Радујте се!“. И то радосништво траје, ево, до наших дана. Једина наша радост је васкарли

Слика на првој страни:

ЛИК ХРИСТА СПАСИТЕЉА НА УБРУСУ — НЕРУКОТВОРЕНИ ОБРАЗ, дечанска икона сликана темпером преко слоја гипса на дасци; величине: 24×18,5×2,5 цм; вероватно је настала у 17. веку.

На целој површини даске са истуреним оквиром, насликан је плавкасто-бели убрус, са попречним црвеним и плавим пругама; а на убрусу, који пада у наборима, приказан је снажни, лепо и меко моделовани Христов лик до рамена, строгог израза са наглашеној бором између очију — он представља измученог Христа пред распеће на Голготи.

Импресивни лик се истиче на позадини белог убруса, асликан је зеленим тоновима са ружичастим осветљењима на истакнутим деловима; уокврен је златним нимбом, украсним утиснутим кружићима који подражавају окове. Боје на икони су: тамносмеђа зелена, црвена, плава, бела и злато.

У манастиру Дечанима ова икона је веома цењена и чувана је у ћивоту (ковчегу) са светитељским моштима краља Стефана Дечанског.

(Мирјана Шакота)

НА ВЕЛИКУ СУБОТУ средиште свега је Плаштаница, која нас подсећа да је Господ тога дана пребивао у гробу телом, а да је душом био у аду. Пред Плаштаницом ће се прочитати петнаест паримеја — одељака из Старог завета — како бисмо чули најважнија пророштва о понижењу Господа Исуса Христа поднетом за нас.

Господ и ту Радост нико од нас не може одузети.

Само на овој Литургији верници ће запевати потресну херувимску песму:

Нека умукне свако тело човечије, и нека стоји са страхом и трепетом, и ништа земаљско нека не помишља у себи; јер Цар царева и Господ гospодара долази да буде заклан и да даде Себе за храну верницима; а испред њега иду хорови Анђела са сваким Началством и Влашћу, многооки Херувими и шестокрили Серафими, заклањајући лица и кличући песму: Алилуја, Алилуја, Алилуја!

Остатак дана сви добри православљани ће провести у строгом посту. Ово је једина субота у години — благословена субота — када Црква тражи од својих чланова да је проведу у строгом посту.

ОПХОД ОКО ХРАМА

После завршеног читања Дела апостолских, што бива пред поноћ, пева се канон Велике суботе, а свештеник у потпуним свештеним одеждама кади Плаштаницу, да би је — у тренутку када певачи изговарају речи девете песме, кроз коју проговора уснули Спаситељ, „устају и прославију се...” — унео кроз царске двери у олтар и положио на часну трпезу. Овде ће она пребивати до Вазнесења и на њој ће се четрдесет дана служити Божанствена литургија.

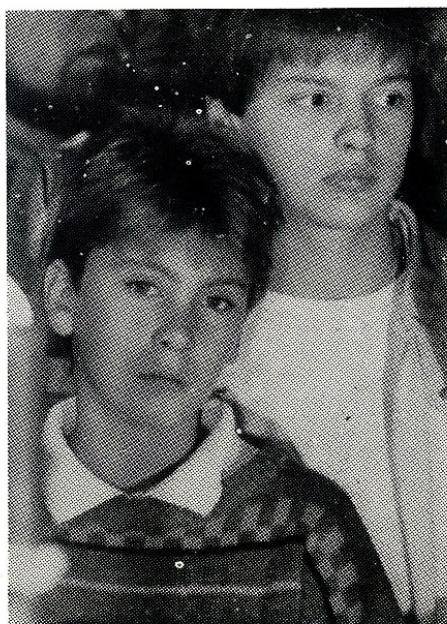
Свештеник са Крстом и Еванђелјем, а народ са запаљеним свећама у рукама, поћи ће у трократни опход око храма, као некада новокрштени.

Установимо рано ујутро, па ћемо уместо мириса принети химну Господу, и видећимо Христса, сунце правде, који свима живот даје.

Спутани адским оковима, гледајући твоје неизмерно милосрђе, веселим корацима иђаху ка светlosti, Христе, славећи вечну Пасху.

Носећи свеће, као женику приступамо Христу, који излази из гроба, и прославимо у празничном расположењу спасоносну Божију Пасху!

Овим речима нас Црква — Телс Христово на земљи — позива ове „залиста свете и спасоносне ноћи” да прићемо Христу, нашем Животу и нашем Миру, јер једини Он у овом свету није изневерио наше наде и да „учествујемо у новом роду винограда, божанској весељу, у славни дан вакрења, Христова царства, прослављајући Га песмом као Бога довека”.

„Носећи свеће, као женику приступимо Христу, који излази из гроба, и прославимо у празничном расположењу спасоносну Божију Пасху!”

Уз стародревну црквену песму: Вакрење Твоје, Христе, Сласе...! верници обилазе око храма и потом стају испред западних врата, где почиње свечано вакрење јутрење. У току јутрења ће се чути безброј пута тропар Христос воскресе...! и садржајни канон — низ од осам песама — Светога Јована Дамаскина са прекрасним пасхалним стихијама, које се завршавају овим позивом:

Дан вакрења — свечаност нека нас просветли па загрлимо један другога. Рецимо и онима који нас мрзе: браћо! Опростио све признајући вакрење, и тако ускликнимо: Христос вакре из мртвих, смрћу смрт сатре и онима у гробовима живот подари!

ВАСКРСНА ЛИТУРГИЈА

Поред годишњег празника Вакрења, у Православној цркви се сваке недеље слави Христово вакрење. С правом је недеља и назvana Вакрсним даном још од Светог апостола Јована Богослова. Свако служење Свете литургије је равно Христовом вакрењу, јер је свака Литургија Вакрење. У току сваке Литургије, ми се сећамо свега онога „што се нас ради збило: крста, гроба, тридневнога вакрења, узласка на небеса, седења с десне стране, и другог и славног доласка”. И још више. Ми се не само сећамо Христових страдања и вакрења, већ на свакој Литургији доживљавамо Крсну жртву и вакрење, и наше спасење. То се види и из молитава које православни

свештеници изговарају одмах после причешћа: О велика и најсветија Пасхо, Христе, о мудрости, и Речи Божија, и силе! Дај нам да се што потпуније сјединимо с тобом на дан твога царства, који се не смркава.

Према томе, слављење Литургије је у исто време и слављење Вакрења, коме све стреми.

Многи наши верници, који посте цео Часни пост и причешћују се у току овога причесте се и на вакрсној литургији „живе и нежртвене жртве” која је драговољно принета Богу Оцу.

ВАСКРСНО ВЕЧЕРЊЕ

Првога дана Вакрења служи се свечано вечерње — Девтероласка — на коме се на разним језицима чита Еванђеље о јављању вакрслог Господа апостолима (Јован 20:19—25) Ово нас подсећа на дар језика, који су апостоли примили на дан Силаска светога Духа, како би се могли обратити свима народима света, а што су они потом учинили. То чине и данас мисионари Православне цркве у свом раду међу разним афричким племенима.

НАШЕ КРШТЕЊЕ — НАШЕ ВАСКРЕЊЕ

У Светој тајни крштења сви смо рођени за нови живот. Спаситељ је „водом и духом обновио нашу од греха овешталу природу”. Том водом смо постали грађани Божијег света и небески људи. Постали смо „ново створење; старо је прошло, види, постало је ново” каже Свети апостол Павле. (2. Пор. 5:17) У овој Светој тајни ми смо доживели наше вакрење. Да ли смо му остали верни? Ако нисмо, вратимо се сада, јер се врата Христовог царства још увек налазе отворена и још увек „воде у раскошну светлост”, а Он, Који стоји на вратима, неће нас лишити наших очекивања, јер нам поручује: „Тражите, пре свега Царство Божије и Његову праведност” (Мт 6:33).

С А В А, епископ шумадијски

Читаоцима

„КАЛЕНИЋА”

Вакрење празнике честита „Уредништво”.
Христос вакре!
Ваистину вакре!

СВИ СВЕТОВИ
СЕ ИСПУНИШЕ СВЕТЛОШЋУ И

Слава заблистата над понором понижења

Човек је посумњао, да је све што је Бог створио заиста добро и истинито — и да је начело живота заиста највише добро — и вођен својим, слободоумљем приклони се начелу зла и греха — ћаволу. Падом у грех он је отворио врата смрти, и смрт се трулежношћу зацарила над животом. Он је видео и покајао се, али је тама зла и греха била тако густа, тако страшна, тако безизлазна, да он више није налазио пут према светлости, пут према извору вечнога живота. Биће његово је постојало све гладније живота и светлости, а бездан смрти и таме бивао је све пунији. Врата раја су се затворила, а отворила се врата ада. Човек, а кроз њега и сва творевина, пали су тако дубоко да их је могао спаси само једини Живототворац, Бог. Смртне учинити бесмртним, могао је само сами Живот. Требало је да се

Ускршњи антифон: „Покликни Богу,
сва земљо! Запевајте славу имену Његову,
дајте му хвалу и славу!“ (Псалам 66:1—2).

смрт сукоби са Вечним Животом, да би сила смрти била побеђена. Зато Бог узима тело и постаје човек; Син предаје тело своје на смрт, приносећи га Оцу за све, да би тиме учинио крај закону трулежности. Он је знао да се смрт само смрћу може уништити, а Он, као Бог није могао умрети. Зато узима тело које може умрети, али које као тело Божје остаје нетрулежно, и вакрсава побеђујући силу смрти.

И вакрсење, као и пад, иако је лични акт Богочовека Христа, има бескрајни сотериолошки значај за целокупну природу људску и сву творевину, савакрсавајући је на чудесан и тајанствен начин. Тајна вакрсења је управо у недокучивој тајни лика Богочовека Христа, у тајанственом јединству божанске природе Његове. По сили Своје богочовечанске личности, Христос није могао не вакрснути. Смрт наступа раздвајањем сједињенога, као што је вакрсење сједињење раздвојенога. Састав човечији је сложен, а природа Божанства проста и једноставна. У време одвајања тела од душе, оно што је недељиво, оно се не раздваја. Тело Христово било је тело Бога — Логоса (Речи Божје), ипостасно сједињено са Њим и у гробу. Јединством божанске природе, која се подједнако налази и у души и у телу, раздвојено се поново сједињује. Тако је Његово тело морало вакрснути, а тиме је смрт побеђена и закон смрти разорен. Имајући у Себи победу над адом, Христос је и узишао на крст, да вакрсне са собом оне што седе у тами смрти. (Лука 1:79; Иса 9:2). Узишао је на крст да сједини оно што је било разједињено, да сједини небеско са земаљским. Разоривши силом Својом врата смрти, Он је открио путеве живота, и отворио капију бесмртности. Његов гроб је постао извор нетрулежности. Смрт је остала и постоји и после вакрсења, али је престала да буде проклетство за људску природу, већ је само привремено стање тела до Општег вакрсења. Својим вакрсењем из мртвих, Христос је учињио вакрсење обавезним за све људе, само што ће једни вакрснути за живот вечни а други за вечну смрт.

Празнујући празник над празницима, вакрсење Христово, ми празнујемо умртвљење смрти, разрушење ада, власпостављање вечнога живота, посрамљење ћавола; празнујемо вакрсење и јављање предивног Лица Христовог, из кога се непрекидно изливала светлост на све светове и све већеве до вечношти. Његовим вакрсењем све се просветлило; сви крајеви весељенс бише осветљени и просветљени, јер вакрснувши човека Он је

вакрсао сву твар. Недокучиво је тајанствена и бесконачно велика тајна вакрсења. Зато је Еванђеље о Христу уствари Еванђеље о вакрсењу, које је начело, центар и циљ живота.

Сав заливен и прожет Христовом светлошћу, велики апостол Павле кличе: „Ако Христос није вакрсао, узлудна је наша проповед, узлудна и вера ваша.“ (1. Кор. 15:14). Јер ако је крај живота у гробу, онда је страдање бесмислено. Зато је вакрсење лична нада на живот после смрти, осмишљење страдања и откривање пута спасења. Страдање се управо показало као пут спасења, јер је слава заблистала над понором понижења. Нераздељиво је јединство: страдања, смрти и вакрсења. Христос је то показао целокупним Својим земаљским животом. Сва страдања, сва понижења и сва трпљења су претходила слави вакрсења.

Христос вакрсе из мртвих!

(1. Кор. 15:20)

Заиста вакрсе Господ!

(Лк. 24:34)

Јер Онај, који је вакрсао у слави, родио се у пећини, да нас научи смирењу.

Онај, који је вакрсао у слави, одрастао је као син дрводеље, да нас научи трудољубљу.

Онај, који је вакрсао у слави, претрпео је најсрданију смрт, да нас научи покоравати се вољи Божјој и страдати.

Онај, који је вакрсао у слави, молио се крвавим знојем, да нас научи молити се.

Онај, који је вакрсао у слави и постао мерило свих вредности, продан је за тридесет сребреника, да нас научи све мерити божанском мером.

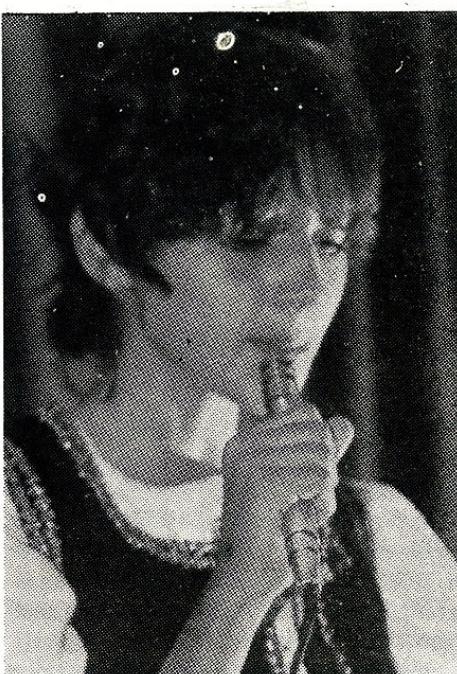
Онај, који је васкрсао у слави, и чије је лице засветлило као сунце, био је попљувана лица овенчан трновим венцем, да нас научи да пут спасења води кроз понижење.

Онај, који је сам Животворац, приноси свој живот као жртву Оцу своме за грехе наше, да нас научи смирењу.

Својим вакрсењем Он се смиловао на сву творевину, власпостављајући је за вечношт. Сва творевина саваскрсава са Њим: човек — светим врлинама, а природа — мирисом, зеленилом, шаренилом. Драма живота је добила свој смисао и циљ, а историја свој вечни, есхатолошки смисао. Тек у светlostи Христовог вакрсења, постаје јасан и Његов лик и дела Његова, сва чуда Његова, све речи Његове и сви догађаји Еванђеља Његова.

Стварност вакрсења је тешко прихватана и од самих апостола. Тешко је човек излазио из оквира својих чула. Попут томе, тражио је и тражи да види и опипа па да верује. Зато је Онај, који је знао дубину и последице пада рекао: „Благо онима који не видеше а вероваше.“ (Ј. 20 : 29). И не само да је рекао, већ је и послao лекара и лек нашој немоћној природи, послao је Духа Светога. И само они, који су научени Духом Светим, сваки доказ сматрају излишним, јер верују у вакрсење као у своје биће; то су они који саваскрсавају Христу, постајући сведоци стварности његовог вакрсења. Дејство Његове живе личности сведочи стварност вакрсења, јер само жива личност може дејствовати. Најубедљивије и најмногласније су га сведочили и сведоче светитељи, сопром и кроз своја чудесна дела. Они су живи сведоци живога Бога, који говори: „Јер Ја живим и ви ћете живети!“ (Јн. 14 : 19). И ко није управио живот свој по примеру живота светитељског, не може осетити вакрсење душе своје у себи, и зато не може од свега срца узвикнути: Христос вакрсе!

Без вере у вакрсење и у живу личност Христову, хришћанство би било само систем практичне мудрости, а Христос учитељ те мудрости, сличан многим филозофима; људски живот би био тренутна драма, односно тра-

Ускршњи антифон: „Да Те славе народи, Боже, да Те славе сви народи!“ (Псалам 67 : 3).

гедија. Али Христос је вакрсао, и зато свако добро, свака правда и свака истина саваскрсава. Да Христос није вакрсао, Он би био први и последњи хришћанин, који је издахнуо на крсту, а са Њим и Његово учење и дела Његова.

За све оне који саваскрсавају са Њим, Његово вакрсење је извор бескрајне силе која спасава; оно је једина радост наше планете и свих светова. Нема веће радости од победе над смрћу вакрсењем за вечни живот. Зато, славимо Њега, који је у вечности био са Оцем својим. Славимо Њега, који се спустио у свет ради нашег спасења. Славимо Њега, који се поново вратио у вечност ка Оцу своме. Славимо Њега, који и нас узводи са десне стране Оца.

Живимо вером да је Христос вакрсао свима и за све. Он је вакрсао, значи да ћемо и ми вакрснути. Запевајмо данас химну живота, јер Христос вакрсе и ми чекамо вакрсење!

Милијана Живановић

Реч као моћ

„Потом рече Бог: да начинимо човека по свом обличју, као што смо ми, који ће бити господар од риба морских и од птица небеских и од стоке и од целе земље и од свих животиња што се мичу по земљи“ (Постање. 1 : 26).

„И створи Господ Бог човека од праха земаљског и дуну му у нос дух животни; и поста човек душа жива“ (Постање, 2 : 27).

Човеку, боголиком словесном (разумном) бићу, дата је моћ и снага да речју управља светом, да га мења и да се њиме користи. Он је врховно биће над свим живим бићима и господар над свим оним што се креће у свету. Ту власт и силу, човек је добио од Бога. У тој вертикали, човек је обдарен боголиким разумом Бога живота, којим је кадар и горе да покреће. Тад разум се dakле, манифестије кроз речи. По свом разуму, човек је издвојен од других живих бића и у природи је добио почасно место — господар. То својство, човеку даје извесно достојанство које га краси и којим га прихватају сва остала живи бића.

Човек је господар на земљи. У том осећању власти, он као да се осилио, временом изгубио и своје достојанство и назначење, просуо по увалама овог света, на тај начин што је преступио реч Божју. Тако је човек пао, погазивши реч Божју, и изгубио моћ власти над целом земљом, а заузврат добио страх од свега што се миче. Јер реч Божја човеку је дала моћ; она је била заповест, или заповест која је у свом испуњењу давала власт „над рибама морским, птицама небеским, сточи, целом земљом и над свим животињама што се мичу по земљи“ (Постање, 1 : 26). Човекова реч је, dakле, после преступа речи Божје, изгубила своју вредност и јачину.

Богочовек Христос, Реч Божја — Логос Божји*, дошао је да вакрсне палог Адама и да човеку врати до-

* Логос (грч.) — ова реч се превodi са више речи и кад се изговори у њој су сабрани у истом тренутку сви ови појмови: говор, реч, појам, мисао, разум, свеопшта законитост, свеопшти склад, божанска разум који влада светомиром, божанска стваралачка снага, Божji Промисао.

Очигледно, најбоље је да се ова реч не преводи, већ да је прихватимо у њеном оригиналу (прим. аут.).

„Тако сам све од Јерусалима и наоколо до Илирика испунио еванђељем (тј. Радосном вешћу) Христовом” (Из Постланице Римљанима, 15 : 19).

АПОСТОЛ ПАВЛЕ, фреска из 1309—1316. г. у Спасовој цркви манастира Жиче (у улазном простору испод куле, на десном луку). Апостол држи изнад главе велику књигу својих посланица — атрибут по коме се лако распознаје да је он оденуо у теоретску формулу основе хришћанског учења — подсећа на улогу васељенског учитеља која му припада у црквеној хијерархији.

стојанство, логосност речи, којом га је Бог обдарио. Зато се новозаветни човек слободно може назвати и — човек Речи, као што каже апостол Павле: „Јер некада бијасте тама, а сада сте светлост у Господу; владајте се као деца светлости” (Еф. 5 : 8).

Христос нам каже да свака наша реч треба да буде сольу зачињена, што значи да има свој садржај, пунућу и снагу, па ће једино као таква моћи плодове рађати. Он нас поводом овога није оставио у незнану и заблуди; сам нам је објаснио значај и моћ речи. О речи Христос нам каже: „Не живи човек о самом хлебу, него о свакој речи која излази из уста Божијих” (Мт. 4 : 4). „А ја вам кажем да ће за сваку реч коју рекну људи дати одговор у дан Суда” (Мт. 12 : 36). „Небо и земља ће проћи, али речи моје неће проћи” (Мт. 24 : 35). Дела Христова потврђују моћ речи Божје: капетан долази Христу и тражи од Њега само реч да би оздравио слуга његов (Мт.

8 : 8); на реч Његову вакрсава Јаиропава кћи (Лк. 8 : 42); жена Хананејка добија оздрављење (Лк. 13 : 16); речју Његовом вакрсава Лазар, брат Марте и Марије (Јн. 11 : 43); реч Христова спасава блудницу од каменовања (Јн. 8 : 7); на реч Његову хроми ходе, губави оздрављају, бесомучни налазе мир, таласи морски се стишавају, (Мт. 9 : 32; 12 : 22; Мк. 9 : 17). Апостоли се питају међусобно: „Каква је то реч, да влашћу и силом заповеда нечистим духовима и излазе” (Лк. 4 : 36)? А доцније они се обраћају Христу речима, кад их Он пита да и они неће отићи од Њега као неки (који нису били од Оца призвани), они одговарају: „Господе, коме ћемо отићи? Ти имаш речи вечнога живота” (Јн. 6 : 68).

То је реч Христова, Христова реч као моћ и она је увек заиста моћ.

А каква је реч људска? Да ли је и она моћ, по боголикости човекове душе?

Светитељи, испосници, монаси, угодници Божји, у којима се назире Христова величина, пуни несагориве вере, изговарају речи наде у љубави, које сведоче Божји Промисао. Реч њихова у тами светли, на пучини је острво, у пустини оаза, на исушеној земљи — бујице потока. Колико је реч наша, за нас саме јака, то се најбоље види у светој тајни исповести где човек враћа радост својој души и што је најважније — задобија Небеско царство. Реч свештеника тада изговорена, ослобађа бремена греха, и у жалости уплива радост. Речи ових Божјих људи чувају истину од лажи и лаж разбијају, као што каже апостол Павле: „И немојте узимати учешћа у бесплодним делима tame, него их још разоткријте” (Еф. 5 : 11). Реч њихова немоћне снажи, пале подиже, безнадежним сузе брише, болеснима даје оздрављење и продужава живот. Њихова реч је реч из које излази моћ, а оно из чега излази моћ њихова је вера у зрну горушичину.

Велике и праве речи су смртни непријатељ обмањивачима, јер Апостол опет каже: „А све што се разоткрива, светлошћу се обелодањује; јер све што је обелодањено излази на светлост” (Еф. 5 : 13). Разумне речи стварају и подстичу људе на огромна дела. Речи правде ма колико биле дуге или кратке, подједнако су нам слатке. Речи лажи неке жалосте, а многе веселе и одводе у амбис. Речи осуде убијају човека и одузимају му радост и наду на живот. Речи мржње жалосте га и плаше га. Речи изговорене као псовке, трзају и слабе људско биће, а изговорене без наде гурају у пропаст. Све ове речи имају моћ, или негативну и

мрачну моћ која слаби унутрашње човеково биће.

Речи утхе оживљавају и чине радост човеку. Тамо где лекар више ништа не може да пружи, остаје реч, не „као прапорац који звечи”, већ реч пуне садржине која се улива у човеково срце.

Реч је дакле, моћ.

Само на једну реч људима се одузима живот; понекад се то чини чак само и за једну реч. Колика је моћ те једне речи која може бити чак и гospодар нашег живота. Речи човекове суд су човеку и речима човек може себе да осуди; „Ко рече брату своме, рака (тј. празноглаче), чије крив скupштини, а ко рече, будало, биће крив паклу огњеном” (Мт. 5 : 22). Осуђујући друге, човек себи суди. Ту је страшна тајна речи као осуде. Погазивши своју реч, човек гази своју моћ, и тиме даје да га и други „газе”. Непромишљено изговорене речи спутавају човеку спасење, јер „просута пшеница се може покупити, а изговорене речи се не могу вратити” (корејска пословица). Свака изговорена реч јесте један каменчић више на ваги суда.

Реч је оруђе којим човек исказује своје мисли, осећања, жеље, али смо сведоци свакодневних појава да она може бити узета у обзир и као оружје, јер нема веће муке, него што је мука која се човеку задаје речима. Реч, дакле, има моћ.

„Давно је то било кад су прва људска уста изговорила реч... Река речи је преплавила зачујеност пред речи. А реч је увек чудо: веће или мање, као што је и сама реч више или мање реч. Речју човек излази из себе и ступа пред другога — излази из тајне и ступа пред тајну. А и сама реч је тајна. Њено дно је несагледиво, њени корени недохватаљиви. А и како иначе разумети то да се вековима тумачи и поново изниче”.

Речи наше свакодневне. Колико их само изговоримо непромишљено и неодговорно. За сваку празну реч човек ће дати откуп на последњем суду (Мт. 12 : 36), а са много непромишљено изговорених речи, човек губи поверење ближњих. Његове речи више не могу бити „да — да и не — не” (Мт. 5 : 37), па тако речи тог човека у себи губе моћ, вредност и јачину. Није моћан онај који има силу, него онај што има реч којом и непријатеља обара. Одмеравати, дакле, треба своје речи, јер свака од њих може бити и наша последња. Код човека, зна се: не ваља ни месо ни кожа, ако му и реч не ваља, онда је најниже и последње створење у природи.

Драган Степковић студент теологије

Ћутање Руса

И БРЕСТЛІТОВСКА УНИЈА
ИЗ 1596. ГОДИНЕ

Ћутање није само тих бити и гужву која је око мене не опазити. Ћутање није ни опуштен бити и напете своје нерве одморити. То све је спољашњи мир само, а ћутање, ћутање је далеко више од свега тога. Ћутати, значи: Од себе се сакрити и у делићу једнога трена себе се одрећи. Одрећи се свих жеља, планова, наклоности и одбојности, бола и радости, одрећи се свега што о себи мислим, а о другима судим; свих заслуга и дела. Треб умети па се одрећи и онога што још ни учињено није. Одрећи се и кривице, коју други на мени носе, али и даље за све бити крив, па се одрећи свега што ме вуче у бездан зла. Ћутати, значи: себе се одрећи, и своје место Господу уступити, па му једноставно рећи: Ти. И тада, у том ћутању, дозволи да будеш вољен, вољен без разлога и без страха, без услова, па чак ако ћу од те љубави и сагорети. То је ћутање пред Богом. Тада је у Њему успамтело тиховање и нечији говор и све оно што чиним и што ме мучи, чemu се надам и оно што волим. Тада ће ћутање бити: примање. А на Његово ћутање ја нећу други одговор знати, сем: ћутати, изнова само ћутати, јер Бог је неупоредиво од сваког одговора већи. Па ипак, ја се не бојим да зборим, да делам. Зато јер знам, о, како добро знам: да ће ћутање пред Богом, са Богом и у Богу, све оно мноштво мојих гласних сати и збавити.

превео с француског
Милош М. Весин

Дуга пропаганда Католичке цркве, под покровитељством католичке Польске и њених владара, најзад је уродила плодом. На чело присталица уније ставио се, нико други него егзарх цариградског патријарха, Кирил Терлецки. У новом владимирском епископу Ипатију Поцеју, Терлецки је нашао истомишљеника и борбеног савезника. Поцеј је насиљнички агитовао код других епископа прихватање уније. Под окриљем католичких државних власти отпочео је и да „прикупља потписе” за унију. На овај је начин заврбовао Гедеона Болобана епископа лавовског, Дионисија епископа холмског и Леонтија епископа пинског. Митрополит Рогоза је такође пришао унионистичкој групи, али се пред свештенством, „братствима” и народом правио да је њен противник. Уосталом, Рогозу није било тешко наговорити за унију. Он је, пре свега, био близак краљу Сигисмунду. По његовој препоруци је и постао кијевски митрополит. Осим тога, био је Рогоза нерасположен према свом непосредном стаreshини, цариградском патријарху, што није њега, као митрополита, поставио и за свога егзарха.

Наведена група епископа је прецизирала услове под којима ће примити унију и о томе је писмено обавестила краља Сигисмунда (1591. г.: а) да епископи признају јуријсдикцију римског папе и да прекину све везе са цариградским патријархом; б) да добију право учествовања у парламенту (сејму) и сенату и да имају исти политички и материјални третман као и латински представници (тј. црквени достојанственици); в) да јерархијска права епископа не могу да буду ограничавана од стране световних власти, укључујући ту и права која је, својевремено, дао васељенски патријарх „братствима”; г) да докмати и обреди Руске православне цркве остану непромењени.

Из наведених идеја о унији може се закључити колика је била теолошка неизрелост присталица уније или, у најмању руку, њихова наивност. Суштинска основа њиховог предлога се своди на промену јуријсдикције: уместо цариградског патријарха да над собом при-

хвате власт римског папе, а све остало да остане непромењено! Као да проблем јурисдикције, као спољашњи чинилац у учјењу Цркве, може да буде једина основа јединства!

У своме писму епископима (1592. г.) Сигисмунд не коментарише њихове предлоге. Он само хвали њихове намере. У име своје и својих наследника он Православној цркви гарантује само чување њеног богослужбеног обреда и свима, који приступе унији, обећава политичке повластице и материјалне олакшице.

Преговори и преписка између епископа и краља су вођени тајно. Сигисмунд, опет без знања народа, у јесен 1595. г. шаље у Рим Терлецког и Поцеја да у име „целокупног епископата” — који је поименично наведен са титулом и седиштем епископа — обавести папу о прихватању уније. Међутим, у Риму су Терлецки и Поцеј били убеђени да су њихови предлози за унију нереални, јер унија, која је закључена у Фиренци, прихваћена је у кијевској митрополији и од тада никада није била изневерена". Стога Поцеј и Терлецки потписују унију, не на принципијма договора епископа, већ на основу одлуке „светог васељенског сабора” у Фиренци из 1438/1439. год. Они су прочитали и потписали „Исповедање вере”, које им је поднето на руском и латинском језику, и заклетву да то чине као овлаштени представници свих православних епископа у границама Польске Краљевине.

Када је вест о потписивању уније у Риму продрла у православну јавност, у земљи су настали нереди. Епископ лавовски Гедеон Болобан види да је преварен и изигран. Он јавно опозива свој потпис и пристанак на унију, и са лавовским „братством” се сврстава у ред њених жестоких противника. Гедеону се прикључује епископ Перемиља, Михаило Копистенски. Кнез кијевски Константин Константиновић Острожски пише протесте и посланице народу и братствима. У Вилини (данашњем Вилјинусу) се демонстрацијама против уније прикључују и свештеници. Митрополит Рогоза, не изјашњавајући се још увек за унију, забрањује свештеницима у Вилини да служе у црквама у року од шест недеља, због тога „што су учествовали у јавним нередима”. Бунту за веру и против уније он даје политичку квалификацију — као бунту против државних власти. Затварањем цркава и кажњавањем свештеника и Рогоза ради за унију, али индиректно и закулисно. Све ово погодује језуитима и приврженцима уније. Сигисмунд се, са једне стране, писмима обрати митрополиту и епископима са много ласкавих речи, а с друге стране на свештенство и народ

се врши жесток притисак. Одузимају се црквене угвари (богослужбени предмети), свештеницима се забрањује излазак из цркве у одеждама и са светим дарима ради причешћа болесних, што је била исконска пракса у овим крајевима. Забрањују се јавне сахране и сл. На свако негодовање, било свештенства или народа, световна власт је затварала и печатила цркве. Обичном народу се ограничавају цеховска и грађанска права, а у тзв. „краљевским градовима“ православни су били отпуштани из сваке јавне службе. И све је то било одмах по повратку Терлецког и Потеја из Рима, док још унија није била званично објављена. Унија је била званично проглашена тек на сабору у Бресту (граду у данашњој Белоруској ССР, на пољској граници), у марту 1596. године.

Сабор у Бресту-Литовску, његов ток и одлуке

У марту 1596. године вратили су се, из Рима у Пољску, Потеј и Терлецки. Као што смо видели, унија је већ била потписана, али да би она имала и своју капојско-црквену форму, краљ је наредио митрополиту да сазове сабор. Сабор је био свечано отворен у Бресту 6. октобра 1596. год. „ради саслушања извештаја и размене мишљења“. О унији и богословској проблематици се не говори ни у документима о сазивању сабора, ни на самом сабору. Сабор је требало да буде само параван, парадна објава уније.

Митрополиту Рогозу и петорици унијистичких епископа, на сабору се приклучила и изабрана група језуита са тројицем католичких бискупа. У Брест су дошли и православни, иако непозвани. Ту видимо архимандрита Никифора, егзарха васељенског патријарха. Ту је и Кирило Лукарис, егзарх Александријског патријарха. Присуствује и репрезентативна група племства међу којим доминира фигура кијевског кнеза Константина Константиновића Острожског, који је дошао са сином Александром и повећом наоружаном пратњом. Он јавно говори да је изгубио поверење у рите尔斯ко достојанство краља Сигисмунда, те му је пратња неопходна.

Саборске припреме више личе на војне преговоре и обрачуне феудалаца него на црквени сабор, који треба да донесе одлуку о сједињењу цркава. Унијисти углавном преговарају са кнезом Острожским и то не о предмету ради кога се састао сабор, већ о томе да његове чете, које су заузеле главне пунктове у Бресту, не ступе у дејство. Острожски је то обећао и обећање испунио, без обзира што је за то имао и потребе и могућности.

Егзарх Никифор је три пута слао своје делегате митрополиту Рогози у очекивању да представници православне странке буду такође позвани на саборске седнице. Пошто су делегати примани одбојно, „са јарошћу и презрењем“, Никифор, у својству представника васељенског патријарха, отвара паралелни сабор.

Унијисти су заседали у Саборном храму св. Николаја у релативно уском саставу, под председништвом папског делегата Димитрија Соликовског, епископа Љововског. Православни су много бројнији. Они заседају у приватном дому протестанта, пана Рајског, пошто је помесни епископ Ипатиј Потеј за њих затворио све храмове и забранио да се у њима окупљају. По узору на сличне саборе у Цариграду, православни део сабора се разделио на два дела или комисије: у једној заседају духовни, а у другој световни представници. Саборници позивају Рогозу да се са епископима прикључи „канонском“ сабору. Унијисти су се, у почетку, према овим позивима односили са игнорисањем. Али када је, на предлог световњака, свештени део саобра прихватио да се сва духовна лица, која присуствују унијистичком сабору на челу са Рогозом, рашчине и свргну као одступници од вере, о православним је почело да се говорио као о антидржавној групи, која се повезала са јеретицима (мисли се на протестанте), којој председава Никифор „савезник Турске и непријатељ Пољске“.

Унијистички сабор је свечано прогласио унију и донео одлуку о рашчињењу двојице епископа — Гедеона Болабана и Михаила Копистенског, девет архимандрита и шеснаест протопопа. Краљ је на себе узео обавезу да ће у дело спровести одлуке саобра и на место рашчињених епископа, архимандрита и протопопа поставити унијате. Тако ће се поступити и са свима другима који унију не прихвате.

Треба рећи да је овај сабор најкраћи сабор једне и друге цркве. Трајао је свега два дана! Већ 10. октобра 1596. год. Рогоза је, сада већ као унијатски митрополит, упутио посланицу клиру и народу којом их обавештава о унији са Латиском црквом, и у којој осуђује источњаке као „шизматике“ (тј. расколнике, отпаднике).

Православни егзарх Никифор се тада обратио свештенству и народу обавештавајући их о рашчињењу и одлучењу од Цркве бившег митрополита Рогозе и других епископа и свештеника, који су се приклонили унији и тако изневерили своју веру и заклетву. Исто тако се и краљ Сигисмунд пожурио да објави краљевски декрет којим је одлуци унијистичког саобра дата сила државног закона.

И после сабора ...

На основу краљевог декрета требало је унију спровести у дело. Архимандрит Никифор, егзарх цариградског патријарха, који је председавао православном сабору, био је одмах ухапшен и спроведен у замак Мариенбург где је затворен као „турски шпијун који се усудио да се и јавно меша у унутарње ствари пољске државе“. Тамо је и окончао свој живот. Кирило Лукарис је успео да тајно побегне из Пољске. Он је нешто доцније, био изабран за Александријског патријарха (1602—1621), а од 1621. до 1638. је пет пута био на цариградском патријарашком престолу.

У земљи је настало систематско гоњење Православне цркве. Како је то изгледало, може се закључити из сачуваног извештаја волињског депутата Лаврентија Древинског на скупштини у парламенту (сејму) у Варшави 1620. године:

„Цркве су у велиkim градовима затворене, црквена имовина је разграбљена; у манастирима, уместо станововања монаха, затвара се стока. Свештеници су растерани, па деца са овога света одлазе некрштена, а тела покојника се одвозе као тела угинулих животиња, без црквеног обреда. Народ живи без венчања и умире без исповести и свегог причешћа.“ Како овај извештај стравично напомиње на сличну праксу Католичке цркве и у нашој недавној прошlosti!

На местима пртераних свештеника довођени су унијати. Чувени Софијски храм (храм Божије Премудрости) у Кијеву постаје унијатски центар. У Вилни (Вильнусу) су православни успели да задрже свега један храм, који и данас служи као активни „Духовски манастир“. Кијево-печарска лавра је успела да се одупре унијатима и да буде православно светило на југу Русије.

Митрополит Потеј, који је дошао на унијатску кијевску катедру после Рогозе (1599—1613), је све своје сile ангажовао на спровођењу уније. У ту сврху је стварио и још један борбени монашки ред — „базилијане“, који су се придржавали монашких правила Св. Василија Великог, а служили се у ширењу уније методима језуита. Њихови кандидати су се регрутовали из круга папских стипендиста унијата, који су се школовали у различним католичким школама, али су то били већ школовани латини-католици. Ред „базилиана“ је био потчињен непосредно римском папи. Они и њихове школе су били предани и ревносни реализатори уније.

Међутим и православни се организују. Они траже помоћ у Светој Гори. Тамо шаљу своју омладину и отуда добијају умне и духовне ревнитеље за православље. Отварају се нове братске

школе. Многи се школују и код језуита и на Западу и по повратку се стављају на чело поборника за православље, а против уније. Таквих је било много, а један од њих је и Петар Mogila, оснивач Кијевске духовне академије и православни кијевски митрополит (1633—1647).

Оскудице у свештеничком подмлатку

После смрти епископа Михаила Копистенског (1612. г.) на његово место је дошао унијат. На лјовску катедру је, после смрти епископа Гедеона, дошао православљанин — епископ Јеремија (Тисаровски). Он је био једини православни епископ огромног подручја кијевске митрополије. Свештенство је било веома проређено. Да није било Козака у јужним областима, који су извјевали своју самоуправу и у пољској држави дејствовали као самостална држава, ситуација би била још лошија. Они су се ставили у заштиту правослања. Захваљујући само Козацима и њиховој заштити, могао је у Кијеву да се задржи јерусалимски патријарх Теофан, који је, по овлашћењу цариградског патријарха, путовао у Москву да уведе у престо московских патријарха митрополита Филарета, оца првог руског цара Михаила Фјодоровића (1619. г.). Теофан је у Кијеву хиротонисао у чин кијевског православног митрополита Јова Боровицког и још шест епископа, за све западноруске епископске катедре, осим лјовске, где је већ био епископ Јеремија. Разуме се, епископи нису могли и да дођу у своје епархије, јер су тамо били унијатски епископи, који су уживали државну заштиту. Ипак ово је била обнова епископског кадра која се одразила у још већој обнови свештеничког подмлатка. Унијати, католици и државне власти су били у паници. Теофан је, као некад Јеремија II, био оптужен да је самозванац, шпијун турског султана, и да је његово постављање епископа „шизматика“ антидржани чин уперен против одлука сабора у Бресту и декрета краља Сигисмунда. Захтевало се да сви епископи, које је он рукоположио, буду изведені пред државни суд као непријатељи државе. Они су избегли хапшење и суђење кријући се по манастирима. Једино је кијевски митрополит Јов Боровицки био релативно слободан и сигуран под окриљем Козака.

Патријарх Теофан је у Москви хиротонисао (рукоположио, посветио) митрополита Филарета и увео га у престо московских патријарха. Њега и цара је из прве руке обавестио о ситуацији у Малорусији, како се Украјина звала све до друге половине 17. века. Знајући ово, и кијевски митрополит Јов (Боро-

вицки) је послao московском цару и патријарху (1625) свога легата, епископа из Луцка, Исака, с молбом за заштиту Малорусије и за њен пријем у састав Руске православне цркве и Московског Царства. Његова идеја је остварена тек 1654. год. Када је козачки атаман Богдан Хмельницки, за време руског цара Алексеја Михаиловића, присајединио Малорусију Великој Русији. Лева обала Дњепра са главним градом Кијевом ушла је у састав Московског Царства, а области на десној обали Дњепра су и даље остале под пољском окупацијом.

Акт о толеранцији православних у Пољској

После смрти ствараоца и пропагатора уније краља Сигисмунда (1633. г.), на пољски престо је дошао његов син Владислав IV. Православно „братство“ из Вилне је поднело Изборном сабору књигу, „Синопсис“, „о нарушавању права православних грађана у Пољској, и тражило је да Православна црква буде легализована и у својим верским и политичким правима изједначена са унијатима и Католичком црквом.

Промена на престолу, устаничка коначка упорност и њихова борба за „праву веру православну“, суседство великог руског православног царства и утицај ојачане православне партије у самој земљи и њених представника (особито митрополита Петра Mogile), учинили су своје. После скоро четири деценије непризнавања, стављања ван закона и прогањања, православље је у Пољској званично признато и загарантована му слобода вероисповедања. Православној цркви је законом одобрено да изабере једног митрополита и четири епископа: у Лавову (Лјовову), Перемишљу, Луцку и Мстиславу (уместо Погоцка где је још увек било живо сећање на убиство унијатског епископа Јоасафа Кунцевића и на гоњења и убијања православних, која су после тога следила). Међутим, неостварљиво је било писано законодавство суочено са озакоњеним безакоњем и анархијом.

Током неколико даљих векова мењале су се и пољске политичке границе и унутарње прилике, али нада православног народа Божијег је била постојана да ће доћи време када ће моћи да слободно исповеда своју православну веру, и да се поново присаједини вери својих отаца и својој Матери, Руској православној цркви. После II светског рата, на црквено народном сабору у Лавову 1946. год. коначно је анулирана Брестлитовска унија, која је, као и претходне — уместо црквеног јединства — донела деобе, непријатељство и мржњу.

Јован Олбина

Деветсто-годишњица

ПРЕНОШЕЊА МОШТИ
СВЕТОГА НИКОЛЕ
У ГРАД БАРИ

Ове године се навршава девет стотина година од преношења моштију Светога оца Николаја из града Мире, покрајина Ликија (данас је Мира мали турски град који се зове Демре) у град Бари, покрајина Апулија, у Италији, на западној обали Јадранског мора.

Покрајина Ликија је позната још из Дела апостолских (27 : 5) јер је у њој мисионари Свети апостол Павле. У овој области је живео и архипастирствовао Свети Никола, најпоштованији и напознатији светитељ у целом хришћанској свету, „општи заштитник спасилац и заступник целога света“. Многи хришћани су ишли на поклоњење његовим светим моштима и добијали исцелења.

Црква у Мири, у којој су почивале мошти Светога Николе, рушена је 808. и 1034. године од стране Арапа. Међутим, цар Константин X Мономах и царица Зоја подигли су 1042. године базилику, на темељима старе цркве, са три апсиде и централним кубетом. Ни ова црква, међутим, није била дугог века, јер је 1087. године, за време цара

БАРИ: јужна страна Катедрале из 12—13. века. Овде почивају мошти Светога Николе.

Алексија Комнена (1081—1118) и цариградског патријарха Николе Граматика, претворена од стране Турака у руине.

Те, 1087. године, три брода су послата из Барија, града на западној обали Јадранског мора, у покрајини Апулији, ради преношења моштију Светог Николе из Мире у Бари. Приликом отварања гроба Светога Николе, његове мошти, су како је забележено, „пливале у освећеном уљу познатом као миро”.

Бродови су стигли у Бари 9. маја 1087. године. Мошти су примљене и дочекане од стране народа са неописивом радошћу. Зато Православна црква и пева у тропару посвећеном овом догађају: „Дође дан светлога славља, град барски се радује...” У одсуству архиепископа барског Урсона, мошти је примио игуман Илија и положио их у свом бенедиктинском манастиру. Две године доцније, 1089, када је игуман Илија постао архиепископ барски, прнео је мошти

Светога Николе у базилику Светога Николе и положио их у припремљену крипту (подземну капелу — гробницу).

У централној апсиди поменуте крипте налази се драгоценна икона Светога Николе, дар српског краља Стефана Уроша — Дечанског и његове супруге краљице Јелене.

Свети Никола је један од најпоштованјијих светитеља у српском народу. Све велике цркве у старој српској држави биле су, углавном, посвећене Богу

Велика икона св. Николе са попрсјима Христа и Богородице и фигурама дародавца — српског краља Стефана III Дечанског и његове супруге краљице Јелене. Икона се чува у ризници цркве Светога Николе у Барију, Италија; сликана је темпераом на дрвету, а оков је изведен од сребра и филиграна; величина иконе: 187 × 132 см. Потиче из тридесетих година 14 века.

Још Стефан Немања обраћао се често за молитвену помоћ св. Николи и св. Ђорђу. Овим светитељима он је подизао цркве по својим Српској Земљи, а чуvenом храму Светога Николе у Барију, у Италији, где се чувају мошти овога Светитеља, Немања је слao веома богате дарове. И после Немање, српски владари поклањају богате дарове познатим и цењеним светитељима изван граница Србије. О томе највише сведочи инвентар ризнице Катедrale у Барију, где се међу најзначајнијим и најкупоченијим делима налазе раскошни поклони српских краљева Милутина и Стефана Дечанског и цара Душана — велике кадионице с ланцима укraшene камењем, кандила која се завршавају лављом главом, свећњаци са гранама од сребра, митре укraшene драгим камењем, плочицама у емајлу, златним рељефима са светитељским фигурама, с амблемима српских владара.

Скупоцене иконе, укraшene драгоценим оковима, и сребрни олтар — о чијој се изради бринуо посланик краља Милутина — нису сачувани, али се и данас тамо налази велика икона св. Николе у сребрном позлаћеном окову, коју је краљ Стефан Дечански послao тој цркви у Барију.

Из над велике фигуре св. Николе приказана су попрсја — Христа који благосиља Светитеља, и Богородице која му пружа бели архијерејски омофор са црним крстовима; (омофор јебитан део владичанске одежде, а ставља се преко врата и оба рамена, те покрива прса). При дну иконе, код ногу св. Николе, насликане су фигуре српског краља Стефана III Дечанског и његове супруге краљице Јелене; краљ и краљица се, у ставу мољења, обраћају св. Николи за његово молитвено посрđовање код Господа. Танана филигранска жица од злата образује цветолике медаљоне, у којима се налазе златне емајлине плочице и рељефне плочице у којима су приказани архангели, анђели и светитељи. Изванредно фини златарски рад говори о високом домету златара који је ово своје ремек-дело израдио под утицајем византијског златарства, али је унео и своје специфичности, својствене српском златарству.

(Гордана Бабић, Бојана Радојковић)

городичиним или Господњим празницима, Светом великомученику Георгију и одмах затим долази Свети Никола. Често пута, цркве које су посвећене Светоме Николи, парохијске или оне манастирске, називају се: Никоље, Никољац или Никољача. У нашој Цркви око 450 храмова је посвећено Светоме Николи а још и 26 манастира. Све то доказује да Свети Никола, кога Православна црква слави свакога четвртка, а кроз њега и цео светитељски (епископски) чин ужива велику љубав Срба. Поготово што га половина нашега народа слави као свог молитвеног заступника, односно своју крсну славу.

Литургија над моштима св. оца Николаја, у Барију јуна 1986. Слева надесно архијереји: Георгије — Гора ливанских, Стилијан — аустралијски, Сава — шумадијски и Партените — картагински.

Допис из Америке

Библија или Дарвин

Ми смо свакако најпросвећенија генерација у историји људског рода. Ми зnamо данас много више о овом свету, и животу у њему, него ли они који су пре нас овде живели. Користећи то своје знање и открића из области науке и технике ми мењамо многе ствари у овоме свету, са циљем да створимо боље и повољније животне услове за себе и генерације које ће после нас доћи. Овај свет непрестано мења свој лик, и упоредо са тим променама у физичком свету мењају се и људи, њихова мишљења, убеђења и навике. Но упркос свим тим промена једна ствар остаје непромењена: људи се још увек деле на оне који верују у Бога и оне који не верују. Нама, који варујемо, не полази за руком да убедимо оне који не верују да Бог постоји, а они који не верују још мање успевају да убеде нас верујући да нема Бога. Ово је заиста чудно и необјашњиво. Зар не би било много природније и логичније да смо бар по овом питању једнодушни? Наш неуспех да по овом питању изједначимо своја мишљења јасно сведочи колико је ипак немоћан и ограничен

људски ум, који се данас, упркос свим својим неуспеха, тако високо цени, слави и велича.

Ми, верујући, видимо Бога свуда и на сваком месту и Његово присуство у овоме свету свуда осећамо. Ми видимо Бога у сваком људском бићу, у свим генијалним људским творевинама, до којих је човек дошао благодарећи свом разуму, којим га је Бог обдарио. Ми видимо Бога у свакој животињи, сваком инсекту, сваком дрвету и цвету. Ми видимо Бога у семену, које ниче из земље, расте, доноси свој плод и храни, како нас људе, тако и сва остало живо бића, која ходе по земљи. Ми Га видимо у киши, која натапа наша поља и чини их плодним и сунцу које осветљава и греје ову нашу планету и живот на њој чини могућим. Ми видимо Бога у свим тајанственим појавама у овоме свету, које наши људски разум није у стању да објасни. Нас, који верујемо, није потребно убеђивати да Бог постоји. За нас Бог је највећа стварност у овоме свету и Он је сам по себи најубедљивији доказ свога постојања.

Што се тиче атеиста, са њима ствар сасвим друкчије стоји. Они упорно и тврдоглаво тврде да Бог не постоји и за то имају свега један доказ: они кажу да Бога никад и никад нису видели, нити на путу срели, па из тога изводе закључак да Он не постоји(!) Па и Еванђеље нам говори:

„Бог је дух...“ (по Јовану 4:24). „Бога нико није видео никад — Јединородни Син, који је у Очевом наруч-

ју, он га објави“ (по Јовану 1:18).

У америчким државним школама закон забрањује предавање веронауке и читање молитве на почетку школског рада. Један од најглавнијих разлога ове забране лежи у томе што у Америци има преко хиљаду разних верских група и деноминација (тј. вероисповести), па је просто немогуће исписати потребан број верских уџбеника за све те групе, обезбедити им довољан број квалификованих наставника и саставити једну молитву којом би све ове групе биле задовољне. Отуда је овај проблем остављен родитељима да га реше како знају и умеју, и да својој деци, ако то желе, омогуће да стекну верско образовање у разним црквеним и приватним школама.

Иако је забрана верске наставе и молитве у државним школама Америке заснована на извесним оправданим разлогима, народ је ипак ову забрану приимио са великим негодовањем. Разне групе, организације и појединци још увек неуморно настављају да улажу своје протесте и интервенишу код надлежних државних чинилаца да се ова забрана скине, и да се верска настава и молитва на почетку школског рада поново уведу у праксу. У аргументима, које ове протестне групе износе у својим жалбама надлежним државним властима наглашава се, између остalog, да се њиховој деци чини велика неправда што им се забрањује да у школи ма шта науче о Богу и религији, а на другој страни намеће им се као обавезни предмет Дарвинова теорија еволуције,

која се не базира ни на каквим потпуно доказаним научним истинама, већ највећим делом на претпоставкама. У својим протестним петицијама они између осталог кажу да ако је ова земља већ дошла дотле да Бога истера из школе да би свакако било право и пошто то да се истера и Дарвин.

Недавно су овде у Америци спроведене неке анкете са циљем да се установи да ли народ више верује библијском казивању о постанку света и живота, или Дарвиновој теорији, која је свету највише позната по томе што тврди да је човек постао од мајмуна. Велика већина учесника у овим анкетама изјавила је да они више верују Библији него Дарвину и да им је библијски приказ стварања јаснији, разумљивији, вероватнији и логичнији.

Постоји опште уверење, својствено свим мисаоним људским бићима, да свака ствар у свету, почевши од најмање па до највеће, има свог творца. Према томе, искључити Бога као творца васионе и свега осталог у њој, па усвојити Дарвиново мишљење да је овај свет никако из хаоса, а човек постао од мајмуна, јесте нешто што не може да стане у главу једног истинског мисаоног човека.

Дарвин и његове присталице тврде нам да су се овај свет, и живот у њему, родили из хаоса, и да се живот у овоме свету, кроз еволуцију — прелазећи из нижих врста у више — непрестано развијао и усавршавао, и тако достигао своју садашњу форму. Они нам такође тврде да је овај свет преко две милијарде година, и од нас очекују да то њихово тврђење, и све остале њихове претпоставке, примимо и призnamо као научне истине. Међутим, истински мисаони људи једноставно нису у стању да ове претпоставке усвоје и да у име науке одузму Богу улогу Творца овога света, и да на његово место поставе хаос, или пак да првом човеку Адаму одузму титулу праоца људске расе и његово место уступе мајмуну. Зато није никакво чудо да народ више верује Библији него Дарвину.

Каже се да чим човек дође до неког крупнијег открића, и нађе задовољавајући одговор на неко тешко и компликовано питање, у вези с тим обично се појави читав низ нових питања, о којим он никад раније није мислио. Некад су људи веровали да је Земља равна као тепсија и са свих страна опкољена водом, и били су задовољни овим својим знањем и објашњењем. Али једнога дана открили су и доказали да је Земља округла, да је једна од планета сунчевог система, да се непрестано okreће око Сунца итд. Ово је велико научно откриће, које је модерни човек славио и величао

све дотле док се једног дана није поставило питање: колико има сунчевих система у васиона? Овде је бриљантни и прослављени људски ум стао, јер се је сукобио са питањем на које, док је века и света, никад неће бити у стању да одговори.

Библија, или како је друкчије називамо Свето писмо, почиње речима: „У почетку створи Бог небо и земљу“ (Постање 1 : 1). Људи могу продужити да се до миле воље играју астрономским цифрама и да нас кљукају разним претпоставкама колико је која планета стара и на који је начин постала. Они могу да нагађају колико је стар људски род и поједине животиње, птице, рибе, биљке, цвеће и дрвеће. Овим својим нагађањима људи ће једноставно наставити да доказују колико је слаб и немоћан људски ум да продре у тајне неба и земље. Јудски род може продолжити да живи још две милијарде година, али је тешко веровати да ће и после тог периода успети да нађе неко боље објашњење постанка света и живота од оног израженог у Библији речима: „У почетку створи Бог небо и земљу“. Човек може објаснити мистерије овога света само једном једном речју — Бог. Ако човек не усвоји Бога као одговор, он једноставно нема одговора.

Живот једног атеисте није нимало лак, јер све оно што он у овоме свету види, у суштој је супротности са његовим мишљењима и убеђењима. Један атеиста проведе цео век убеђујући себе да на свету нема никога ко би био већи, јачи, мудрији и способнији од човека. Наравно, живот оваква схватања на сваком кораку демантује. Ма колико човек постигао на пољу науке и технике његова постигнућа неће никад умањити величину Божју.

Богу нису потребна наша признања и кредити. Оно што ми мислимо о Богу не може ни увећати ни умањити Његову славу и величину. Бог ће продолжити да постоји па чак ако ми сви престанемо да верујемо у Њега. Он не мора да стоји на раскрсницама наших улица и друмова да би доказао своје постојање. Он је учинио себе духовно видљивим сваком људском бићу, које има духовне очи и хоће да види, и разум и хоће да мисли.

У Светом писму се каже: „Сваки добар дар и сваки савршен поклон долази одозго, од Оца светлости“ (Јаков 1 : 17). Ако човек, кога је Бог створио по својој слици и прилици и обдарио својим савршеним даром — разумом — није у стању да види свога Творца, и осети Његово присуство у овоме свету, он тиме једино показује да тај високи дар и није заслужио.

Прота Радиша Пурић

Наши храмови

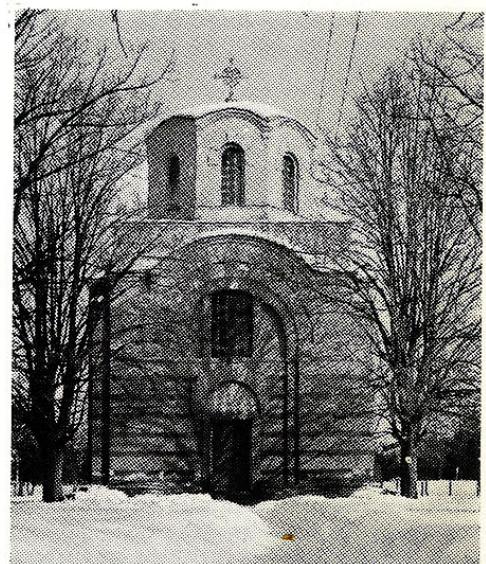
Црква

СВЕТОГА РОМАНА

у Рековцу

Варошица Рековац, седиште среских власти за срез левачки, до пре педест година није имала цркву у своме месту, већ су њени житељи, као и они из околних села, која данас сачињавају три парохије, своје верске обреде обављали су у цркви званој „Манастирак“, а која је удаљена од Рековца 5 км. „Манастирак“ јер служио дуго година као парохијска црква за Рековац, Урсле, Ломницу, Цикоте, Течић, Кавадар, Рабеновац, Вел. Крушевицу, Комаране, Мотрић, Баре и Сиљевицу. Сва ова места сачињавали су две парохије: рековачку и темнићку.

Увећавањем поједињих села осећала се потреба и жеља да се подигне црква у Рековцу, као средишту свих поменутих села. Прошло је дуго времена до првог подизања цркве у Рековцу, које је подстакло истовремено и подизање цркве у Рабеновцу (сада парохијска црква парохије течићке). Пошто је црква у Рабеновцу пре довршена од цркве у Рековцу, настала је потреба за одвајањем дотадање парохије течићке са селима: Течић, Кавадар, Рабеновац, којима је предодато село Вукомановац из парохије лођичке. Од осталих села, која су остала по организовању нове парохије течићке, образоване су: I рековачка са Рековцем (без 40 дома) и селима: Урсле, Ломница и Цикоте, и II рековачка са 40 дома Рековца и селима: Вел. Крушевица, Комаране, Мотрић, Баре и Сиљевица. На овај начин, од дотадање две парохије образоване су три, тако да је нова парохија течићка пришла новој цркви у Рабеновцу, а I и II рековачка остала су и даље

Црква Светог Романа у Рековцу, западна страна.

уз цркву „Манастирак“. Коначно осамостаљење течијке парохије, при цркви у Рабеновцу, наступило је почетком 1923. године.

Прво подизање цркве у Рековцу

На збору мештана, од 15. јула и 5. августа 1909. године, одлучено је да се приступи подизању цркве у доњем крају Рековца. Одмах је изабран одбор, који се на седници од 12. августа исте године конституисао изабравши за председника Јована Поповића, за потпредседника Обрене Илића а за блаѓајника Анду Цветковића. За чланове одбора изабрани су: Василије Поповић, свештеник Милутин Стевановић, Радисав Гавриловић, Светозар Лазаревић, Андра Цветковић, Тодор Станковић и Станко Миленковић.

Време од 1909 — 1911. протекло је у сакупљању прилога и припреми материјала.

Рад на подизању цркве отпочео је у пролеће 1911. године, под руководством инжењера Стевана Губеревца и заступника предузимача Симе Перића, трговца из Рековца, и поменутог црквеног одбора. Земљиште, на коме је почела изградња цркве, било је подводно и сами темељи били су у води. Како је, у оваквим приликама, требало подићи темеље на армираном бетону, што надлежни нису урадили, то је услед подводног земљишта црква, која је већ била при kraју zidaњa, препукла и то од темеља до врха. Није прошло много и црква се једног дана срушила узjak тресак праћен облаком прашине. Ово се дододило почетком 1912. године.

Друго подизање и довршење цркве Св. Романа у Рековцу

По паду прве цркве, предузимач Сима Перић је понудио да поново озиди цркву, с тим да темељи буду бетонски. За све радове тражио је доплату од 11.000 динара, на што су више црквене власти пристале. Како је 1912. године настало балкански рат, а 1913. и рат с Бугаријом, предузимач Перић није могао да приступи поменутим радовима. Када су јуна 1914. завршени ратови са Турском и Бугарском, Сима Перић је отпочео са копањем темеља за цркву. Тек што су рађени темељи цркве настала је објава рата Србији од стране Аустрије (I светски рат) који је трајао све до 1918. године.

После окупације и рата земља је била опустошена, и настала је велика скupoћа, а што је све ометало продолжење рада на подизању цркве. Материјал који је остао био је упропашћен. Предузимач Сима Перић, због новонасталих прилика, није хтео да продужи рад на цркви, јер је тражио од суда да му се досуди ратна штета за упропашћени материјал у износу од 47.645 динара. Пошто претходно нису били рашичишћени рачуни са Симом Перићем, одбор за подизање цркве у Рековцу, под председником Јованом Поповићем, свештеником I рековачке парохије и намесником левачким, одржао је седницу на дан 8. марта 1924. године, на којој је решено да се настави рад који је рат прекинуо, и да се пише надлежним властима да се рашичиште рачуни са предузимачем. За изградњу цркве је пред-

виђено да треба да се сакупи око 300.000 динара од грађана Рековца, Урсула, Ломнице и Цикоте.

У марта 1925. године умро је парох I рековачки и архијерејски намесник Јован Поповић и вршилац дужности II рековачке парохије, јер је свештеник Добријово Јаковљевић раније премештен. Тако су остale обе парохије упражњене, па је рад на отпочињању грађења цркве престао.

Крајем априла 1925. године, за привременог пароха II рековачке парохије и намесника левачког, а и за вршиоца дужности пароха I рековачког, постављен је свештеник Драгомир Милосављевић, дотадањи парох превешки. По навршеној години дана од смрти свештеника Јована Поповића, уведен је у дужност пароха I рековачког и намесника левачког свештеник Драгомир Милосављевић, а за пароха II рековачког постављен је Герасим Милутиновић, свршени богослов. Ово постављање извршено је у лето 1926. године.

По извршеном постављању нових свештеника требало је наставити са прикупљањем прилога и отпочети подизање цркве. Стјало се на гледишту да ову цркву треба да подигну добровољним прилозима парохијани I рековачке парохије, јер ће нова црква бити њихова парохијска црква. Елементарне нештогоде у 1925., 1926. и 1927. години у Левчу, а нарочито у I рековачкој парохији (Рековац, Цикоте, Урсуле и Ломница) утицале су на очекивану помоћ од парохијана.

У међувремену је изабран нови грађевински одбор и припреман је грађевински материјал. Пошто су извршне одређене припреме, отпочес је рад на темељу цркве у септембру 1928. године, и до краја те године урађен је темељ и зид прве висине.

У пролеће 1929. настављен је рад на зидању цркве, и концем исте довршено је њено зидање. У присуству народа, освештан је крст и постављен на кубе цркве. Крст је поставис уз помоћ мајстора, председник грађевинског одбора свештеник Драгомир Милосављевић, у црквеном одјејању, којом приликом је одржао краћи говор.

У току 1930. године, услед оскудице у новцу, успело се да се омалтерише црква споља и делимично изнутра (кубе).

У 1931. и 1932. години нису предузимани никакви послови, јер се није могло доћи до новца ни са које стране. Урађен је једино иконостас од ораховог дрвета и за руке је исплаћено 10.000 динара.

У 1933. години пристизали су прилози са разних страна, па је решено да се у овој години доврши изградња цркве. Заказан је дан освећења цркве код Његове Светости патријарха Варнаве. У исто време решено је да се за дан освећења подигне црквена кућа и огради црквена порта.

Када се чуло за довршење цркве, која ће бити освећена на дан 16(29) августа 1933. године, почели су пристизати

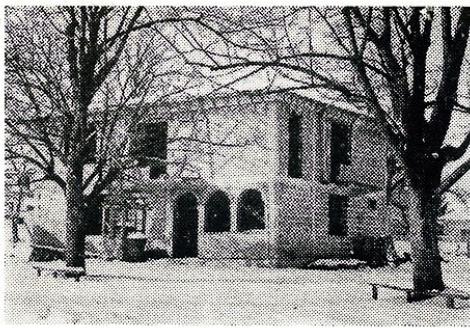

Црква Светог Романа у Рековцу, поглед на храм и звоник са североистока.

прилози у предметима потребни цркви. Драга Премовић из Београда и Лепосава Рајевац из Крагујевца (сестре рођене у Рековцу), приложиле су звono које је било прва радост мештана. Звono је свечано освећено и подигнуто на звонару 12. августа 1933. године. Вељко Јоцић и његова супруга Јелена приложили су два велика месингана свећњака. Трећи свећњак приложио је Пера Цветковић, шеф кабинета председника министарског савета из Београда.

До освећења цркве купљене су све утвари (богослужбени предмети) и богослужбене књиге. Тако снабдевена црква је спремно очекивала дан освећења.

Уочи освећења на дан 28. августа било је све спремно. Начелник среза и коњица отишли су на границу среза да дочекају викара Његове Светости, епископа Тихона; председник општине са народом имао је да дочека архијереја при улазу у Рековац, а архијерејски намесник са свештенством и народом пред црквом. Варошица Рековац је била сва окићена заставама. Верници су очекивали архијереја са великим радушћем. Око 6 часова по подне стигао је викарни епископ Тихон, дочекан и поздрављен кратким поздравом од стране председника. Кроз варошицу кренула је поворка са коњицом лагано ка цркви. Пред црквом архијереја је дочекало свештенство, на челу са архијерејским намесником Драгомиром Милосављевићем, и мноштвом народ. Архијерејски намесник је поздравио епископа Тихона и пожелео му добродошлину, изражавајући радост народа што је дожижео да види и поздрави архијереја у својим срединама. На ово је одговорио Његово Преосвештенство и захвалио се на лепом дочеку, честитајући, у исто време, свим приложницима и труdbеницима на довршетку овако лепе цркве. Затим је Његово Преосвештенство епископ Тихон, са свештенством и народом, ушао у цркву где је одмах отпочео бденије.

Црквено-парохијски дом у Рековцу у току изградње.

На дан освећења, 16(29) августа, рано зором пристизао је народ са свих страна, не само из среза левачког већ и из срезова беличког, темнићког, крагујевачког као и из околних вароши. Тако је још пре почетка освећења била пуне не само црква већ и порта.

Освећење храма отпочело је око 7,30 часова, а у наставку одслужена је Света литургија. После опхода око храма, епископ Тихон је испред храма одржао присутном народу говор, којом приликом је изјавио да ни у једном случају освећења храма до тада није видео толико мноштво народа.

По завршеном чину освећења постављена је у порти трпеза хришћанске љубави, на којој је подигнуто више здравица.

По подне епископ Тихон је посетио следеће домове: архијерејског намесника, председника црквене општине и председника општине Рековац а затим је, срдачно испраћен из Рековца, отпотовао за Београд.

Овим освећењем завршена је и изградња цркве и отпочело редовно служење у њој.

Пошто је парох II рековачки морао редовно да служи у „Манастирку”, а намесник остао при новој цркви, ради лепшег служења затражио је од Његове Светости патријарха да постави ђакона при Рековачкој цркви. На овај предлог Патријарх је поставио за ђакона рековачког Миливоја Урошевића, свршеног богослова из В. Крушевице.

Ратне дане прота Драгомир Милосављевић провео је у Рековцу. Одмах после рата, пошто је црква прокиšњавала и од влаге почела да пропада, приступило се разматрању могућности да се црква препокрије и реновира. Све ово је урађено у току 1951. године.

Прота Драгомир Милосављевић, парох рековачки и архијерејски намесник левачки, осећајући се физички слаб, поднео је молбу епископу шумадијском за одлазак у мировину. По тој молби епископ га разрешава парохијске дужности и за пароха рековачког поставља

Милана Милосављевића, дотадањег пароха милутовачког, архијерејско намесништво трстеничко, а за архијерејског намесника јереја Драгомира Mrkića, пароха течиског у Рабеновцу.

Одмах по доласку на парохију рековачку свештеник Милан се носио мишљу да озиди нову звонару, а стару дрвену уклони, јер је претила опасност да се сруши. Стигао је и прилог од 1.000 долара од Животе Марјановића, родом из Урсула, а живећег у САД. И 16. јула 1958. године отпочели су радови на звонари, који су погођени за суму од 247.000 динара. Зидање звонаре завршено је 28. новембра исте године.

На дан црквене славе, 29. августа 1959. године, и на позив пароха и црквене управе, Његово Преосвештенство епископ Валеријан је учинио канонску посету Рековцу, одслужио Свету литургију и извршио освећење новоподигнуте звонаре.

Услед елементарних непогода дошло је до прокиšњавања цркве и њеног оштећења. Године 1963. извршени су следећи радови: препокривање, малтерисање оштећених места и шприцање (бојење) целе цркве. Одмах се приступило и ограђивању порте бетонском оградом, а делимично и плетеном жицом. И овом приликом није изостала помоћ Животе Марјановића из САД.

За свак труд око улепшавања храма рековачког о. Милан је одликован професионалним чином од стране епископа Валеријана.

Пошто је архијерејски намесник левачки поднео оставку на положај архијерејског намесника, то је за новог постављен прота Милан Милосављевић и био уведен у дужност 1. новембра 1973. године.

Године 1976. црквена управа одлучила је да потрајали покривач (нерамиду) замени лимом, што је и урађено.

После вишегодишњег и плодоносног рада на парохији рековачкој, прота Милан одлази у мировину, а на парохију рековачку бива постављен 1. новембра 1981. године — новорукоположени свештеник Драгослав Петровић, родом из Ресника Крагујевачког.

Прва брига младог пароха била је, по доласку у Рековац, да подигне нови парохијски дом који је недостајао Рековцу. Помоћу Божјом, благословом епископа Саве, а трудом својих парохијана и личним заузимањем, млади свештеник Драгослав приступа изградњи црквено-парохијског дома, мада је то био велики подухват за црквену општину рековачку. Данас је црквено-парохијски дом у Рековцу покрiven и омалтерисан. Предстоје још финални радови и освећење.

Из Летописа Рековачке цркве

Из епархијског летописа

СВЕТИ САВА ЈЕ СРПСКОМЕ НАРОДУ ТОПЛО СУНЦЕ УСРЕД ХЛАДНЕ ЗЕМЉЕ!

Прослава Св. Саве у Манастиру Каленићу 1987. г.

Св. Сава као светитељски празник по типику нема предпразништво ни попразништво, али има припреме (10-так дана), те тако све то траје три седмице.

Сам св. Сава као први српски архиепископ, народни уитељ, просветитељ епископ, народни учитељ, просветитељ и светитељ јесте за српски народ, „град на гори”, „човек Божји” на земљи и на небу, па је његово слављење у народу и Цркви нешто несвакидашње — со и зачин у народном животу — па зато одјеци и резултати прославе тако дуго трају, и значе обогаћење за народ.

Ова зима, баш око Светога Саве, беше хладна и снежна, али у духовном животу народа, посебно деце, беше топло од богатства живота и дела Савиних код Срба у отаџбини и иностранству, па и у св. обитељи манастира Каленића.

Преподобна мати игуманија са сестранством и прата беху у радоснорадном стању око спремања прославе највећег српског дана, а деца — сеоска, искрена и послушна, по неко из града, дошло дечи и баки у село на зимски одмор, а по које и у походе самом манастиру — данима у манастирском конаку вежбају Химну св. Сави и изабране рецитације, са жељом да свако буде најбоље. О, како су свете и дивне речи најлепшег Детета Неба и Земље — Господа Исуса Христа: „Заиста вам кажем: оваквих је царство небеско” и како магнетски делују речи Псалма, исказане устима најлепшег српског детета Раствка — св. Саве: „Дођите, чеда, послушајте мене...” (Псалам 34:11).

Ученици
овогодишње
Светосавске
прославе,
испред цркве
манастира
Каленића.

Село Прњавор има тек 40-так домаћинстава, а у сеоској осн. школи само 11 ученика, а св. Сави рецитују 20-торо деце. Кажу никад више. А из околних села, и поред позива, нема деце да се сви заједно радујемо. Кажу: бране им неки „земаљски учитељи”, или Небески учитељ свих људи и свих времена — Господ Исус Христос — виче, па и данас се чује: „Не браните деци да долазе к Мени” а св. Сава такође зове: „Дођите, чеда,...” а милиони православних Срба певају у химни: „Са свих страна сви Срби...”. О. како су слаби и нечујни и немоћни гласићи тих слабића, ма како се звали, кад не познају историју свога народа а друге треба да уче! Лекару, излечи се сам!

А на дан Светога Саве: земља, брда, долине и села беле се од снега, као несагледиви бели плашт, а сунце га позлаћује својим зрацима; манастирска црква као драгуљ — круна околине, неизмерно лепа и споља и изнутра, дом Бога, светитеља и људи, топао од Бога и људи — моли се, пева и доживљава химну благодарности Богу — Свету литургију — све монахиње причешћују се, сви присутни: прата, монахиње, деца, побожни народ „једним срцем и једним устима” и из све снаге, да се чује до неба, до kraja земље, певају химну захвалности, љубави и нове снаге св Сави: „да се српска сва срца с тобом уједине...”

Благосиља прата славски колач и жито (колоиво), велики, богато украсен, прелепи, укусни и мирисни, довољан за све присутне. Велика је и икона св. Саве, воштаница и венац, све велико, топло и лепо и за децу и за одрасле.

А деца: 3-годишњаци, 5-годишњаци, основци, средњошколци; богослов, девојке и младићи и једна монахиња рецитују поруке Господа Христа, св. Саве, родитеља, песника и Отаџбине, и као да саветују и поучавају старије да не забораве историју Цркве и народа, и да још много треба радити и учити!

Говоре благо и меко, оштро и гласно, подижући очи и руке на молитву Богу и показујући десницом и клањајући се икони св. Саве а кад треба и

Са Светосавске
прославе
у Венчанима
1987. године.

руку на срце: Далибор и Југослав, Ђорђе. Горан и Горац, Драган и Драгица, Бранислава и Иван, Весна, Светлана и Славица, Ивица, богослов Милан, монахиња и друге девојчице и дечаци.

За време Свете литургије и рецитовања врло често сева блиц фото-апарата и оставља документе за радост и за будућност. Деца стављају своје слике у рам домаће иконе и поносе се. Ако, имају и чиме!

А после празника и славља сваки од учесника пуних груди и гласно истиче своју улогу у свечаности и показује слике и поклоне. Старији се поносе својим млађима и село бруји од похвала и зарицања за идућу годину. И тако дољисмо светосавског уља у срца наша. Данас смо виши за главу!

Каква ли тек беше небеска литургија св. Саве и свих српских светитеља и мученика и раније усопших Срба пред престолом Светишињега! Светија и бројнија од наше земаљске, а служена за спасење душа наших!

А о самом манастиру — цркви Каленића, дивећи му се по ко зна који пут, поносно закључујемо: Ваистину, драгуљ међу манастирима Шумадијске епархије и драги камен Левче!

И живот у овој св. обитељи тече духовно и телесно хармонично, као не-престана духовна симфонија: свакодневних Светих литургија, дневних и ноћних молитава, уз диван звон манастирских звона, тихог појања монахиња, жуборења Каленићке реке, певања сеоских певаца и блејање манастирског стада, и ствара осећај надземаљског, па је заиста сваки манастир „део неба на земљи”, па и овај!

А даље... и даље и још боље све до краја века и по вољи Божјој!

„Све је свето и честито било и драгоме Богу приступачно...!”

Помози Боже, подржи Боже, подај Боже, да се Срби сложе и умноже!

Прота Милоје Митровић

Прве недеље поста

КРАГУЈЕВЧАНИ СУ ПОБОЖНО ПРИСТУПИЛИ СВ. ТАЈНИ ИСПОВЕСТИ И ПРИЧЕШЋУ

Опроштајним вечерњем на Беле покладе, редовни посетиоци богослужења као Саборног храма тако и Старе цркве, закорачили су у Богом благословене дане Свете четрдесетнице. То је први корак у „радосну тугу, светог и Великог поста.

Још у припремним недељама св. мајка Црква, старајући се за вечно спасење своје духовне деце, позивала нас је на искрено покајање речима песме: Животодавче, отвори ми врата покајања!

Молитва, пост и покајање су средства којима се верни чисте од греха и припремају за сусрет са Господом кроз Свету тајну причешћа.

Прве дане Свете четрдесетнице прате друга богослужења у којима се оцртава грех и пад наших прародитеља, њихово изгнанство из раја, и валај душе за изгубљеним вечним добрима. Мало-помало почињемо да осећамо да је ова туга заиста „радосна”, и да у нама долази до тајанственог преобрађаја. А сва та осећања допиру из дубине душе у којој се ствара ново осећање, које нас уздиже из ове „долине плача”, и одмаре од свакодневних брига овога варљивог и пролазног живота. Зато нам богослужења тих првих дана, доживљавањем свега овога, и не изгледају да су тако дугачка, јер скватамо зашто треба тако често да се молимо. А молитва и богослужења одводе нас у један другачији свет, у свет Божије присутности, где бивамо преобрежени и „мирни у срцу”.

Смиреност и скрушеност пред Богом оцртавала се у душама наших верника првих дана Светога поста, присуствујућих посредневним великопосним богослужењима.

Тако је било и у Саборном храму и у Старој цркви крагујевачкој.

Дошао је Први петак Часнога поста, када на хиљаде верника треба причестити у обе крагујевачке цркве. Иако је време било врло хладно, а служба Божија је рано почела због оних који раде, верници града Крагујевца су у дугим колонама, по неколико сати, мирно и побожно — са светим стрпљењем — чекали да приђу Светој чаши причешћа. По шест сати у обе цркве, у сва три дана, трајало је причешћивање овог побожног народа.

Нека ваксирли Господ прими њихов духовни подвиг и труд, пост, молитву и покајање — као жртву благоухану (пријатну), и нека се усели вером у срца њихова, у душе њихове и у домове њихове, у све дане њихових живота, овде, на земљи. Амин. Божи дај!

„У СРБИЈИ — ТАЈАНСТВЕНОЈ ЗЕМЉИ СТАРИХ МАНАСТИРА”

Велики италијански дневни лист „Ла Стампа” из Торина, донео је у бр. 195 од 1986. лепу слику манастирског комплекса Студенице и чланак под горњим насловом, у којем поред осталог пише и ово:

„Скоро непознаат великим походима туриста, иако богата природним лепотама, Србија чува велико културно богатство од посебне уметничке вредности у свету. То су стари српски манастири које је Српска православна црква подигла у првим вековима своје историје.

Расејани готово по целој територији Србије — оштећени а делом и порушени за време петвековне турске владавине, прошли су са много рана кроз буне, устанке и ратове на овој уистину ветрометини сукоба између Запада и Истока — српски манастири могу бити једна од главних мета светског туризма, за оне који се не задовољавају да Југославију упознају само преко њених сунчаних обала.

Покушајмо да одредимо један идејан ток путовања од Београда ка југу, према манастирима Жичи, Студеници и Сопоћанима, па затим повратак преко манастира Љубостиње, Каленића и Манастире... Жичу је саградио краљ Стефан на почетку 13. века, манастир је доцније обновљен и по угледу на манастире из Свете Горе има црвене зидове, који падају у очи окружени дивним зеленилом; има мало фресака које су преживеле векове, али и то мало је довољно да изрази стару лепоту и уметност... Студеница, на обронцима шумовите планине Радочело, је најстарији и најпознатији српски манастир. Недавно је Српска црква прославила 800-годишњицу његовог оснивања, литургијама са мноштвом ходочасника из целе Југославије. Студеница је одлично очувана и нуди очима посетилаца предивне фреске...”

Каленић

ГОДИНА IX
51 (3) 1987.

издаје Српска православна епархија шумадијска.

Излази шест пута годишње.

Уређује одбор. Главни и одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:

„Каленић”, Маршала Тита 67,
34000 Крагујевац
Телефон: 034/32-642

Текући рачун: „Каленић”
издавачка установа Епархије
шумадијске. Број жиро-рачуна
61700-620-16-80691-14-62-00684-1

Број девизног рачуна: 12-62-25641-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Михић”
Земун, Маршала Тита 46—48

Тираж: 12.000 примерака

Цена: 100,00 динара примерак

Годишња претплата 600,00 — д. а за иностранство: 15 ам. долара.